

ע"פ 8461/12/15 - מוחמד דענה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעערורים פליליים לפני כב' סגן הנשיא י' נעם, השופט ר' פרידמן-פלדמן והשופט מ' בר-עם

עפ"ג 8461-12-15 דענה (עוצר) נ' מדינת ישראל

מוחמד דענה (עוצר)

המעורער

על-ידי ב"כ עוז'ד מאהר חנא

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

פסק דין

סגן הנשיא י' נעם:

- לפנינו ערעור על גזר-דיןו של בית-משפט השלום בירושלים (כב' השופט א' קורנהאוזר), מיום 21.10.15, בת"פ 42482-12-12, לפי גזר-דיןו של המערער ל-16 חודשים מסר בפועל, לשני מאסרים על-תנאי לתקופות שונות וכן לקנס בסך 50,000 ₪.

המערער הורשע בבית-משפט כאמור, על-יסוד הודהתו בעבודות כתב-האישום מתחזקן, בעבירות הבאות: הוצאה חשבונית או מסמך הנחזה לחשבונית, במטרה להביא לכך שאחר יתחמק מתשלום מס בו הוא חייב - לפי סעיף 117(ב)(3) בצוירוף סעיף 117(ב1) לחוק מס ערך נוסף, התשל"ו-1975(להלן: החוק) (41 עבירות); שימוש במרמה או תחבולה - לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק (69 עבירות); הרשותה להכין או לקיים פנקסי חשבונות כוחבים או רשומות כזבות, לפי סעיף 220(4) לפיקודת מס הכנסת (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן: הפיקודה) (4 עבירות); שימוש בעורמה או בתחבולה - לפי סעיף 220(5) לפיקודה (4 עבירות); ומסירת ידיעה כזבת או דו"ח - לפי סעיף 117(1) לחוק (28 עבירות).

- על פי עבודות כתב-האישום מתחזקן, העומדות בסיס ההודה וההרשעה, בתקופה שבין חודש אוקטובר 2004 לבין חודש יוני 2007, היה המערער רשום כעוסק במס הכנסתה ומע"מ, קיבלן עבודות בניה ושיפוצים. בתקופה הרלבנטית, הוציא המערער 41 מסמכים הנחזרים להיות חשבוניות מס על שם עובד מורשה מוחמד דענה, מבלי שספק עבודה או שירות תמורה, ומבליל שקיבל את הסכומים המופיעים בחשבוניות (להלן - החשבוניות הפיקטיביות). מדובר בסכום כולל של 2,200,154 ₪, אשר סכום המע"מ הנובע מחשבוניות מס אלה היה 361,877 ₪. המערער מכיר

חשבוניות אלה עבור עמלה. במהלך התקופה האמורה, הגיע המערער 28 דוא"חות תקופתיים כוזבים למנהל מע"מ, בכר שכלל בהם את החשבוניות הפיקטיביות. המערער עשה את כל הפעולות האמורות בمزיד, בכוונה להתחמק מתשלים מס או לעזרו לאחר להתחמק מתשלים מס.

3. המערער הנו בן 40, נשוי, ואב לילדים. מ�סקייר שירות המבחן אשר הוגש לרשותה הדינונית עולה, כי המערער נשר מלימודיו לאחר שמונה שנות לימוד, והתקשה להסתגל למסגרות ולשמור על יציבות תעסוקתית. מצבו הכלכלי קשה, ותלוים נגדו עיקולים. אשר לעברות שבן הורשע, נמנע המערער, בשיחתו בשירות המבחן, מליטול אחריות מלאה לביצוען; וטען כי נפל קורבן לשותפים עסקיים שהוננו אותו. בנוסף, לא ראה המערער כל דופי בתנהלו, וביטה תחשות קורבנות וועל. שירות המבחן התרשם, כי המערער מתקשה לבחון באופן ביקורתית את התנהלו, ואין מקבל אחריות למשיעו. לצד זאת, הביע המערער רצון לניהול חיים נורמטיביים, אך שלל צורך בהתערבות טיפולית. לפיכך, המליך שירות המבחן על השחת ענישה מוחשית ומציבת גבולות.

4. בגזר-דינו המפורט והמנומך עמד בית-משפט קמא על חומרת העבירות ונסיבות ביצוען. בית המשפט קבע, על-יסוד בקשה משותפת של הצדדים, מתחם ענישה אחד מלחמת "הקשר הדוק" שבין המעשים. הוא העמיד את המתחם על מאסר הנע בין 10 חודשים לבין 36 חודשים, בצד מאסר על-תנאי, וכן קנס ממשמעותי הנע בין 40,000 ל-200,000 ל. בכל הנוגע לעונש המתאים, הביא בית-משפט קמא במנין שיקולו את הרשעותיו הקודמות של המערער, אחת מהן בשל עבירה שוד מזון לפני 20 שנה, ואת אי-הסרת המחדל. לפחות, התחשב בית-משפט קמא בהודאותו של המערער ובנסיבותיו האישיות, לרבות מצבה הכלכלי הקשה של משפטו. על-rackע האמור גזר את דין של המערער, כאמור לעיל.

5. ציון, כי ביום 27.1.16 נגזר דין של המערער בת"פ 4086-12-14 בבית-משפט השלום בכפר-סבא בגין עבירות רכוש, ל-12 חודשים מאסר בפועל, מתוכם שבעה חודשים וחצי במצטבר למאסר בתיק שלפניו וארבעה חודשים וחצי בחופף למאסר זה.

6. ב"כ המערער הלין בהודעת הערעור ובטיונו בעל-פה על חומרת העונש. הוא טען, בין-השאר, כי העונש חמור יתר על המידה בהתחשב בכך שמדובר במעשה "בחשבוניות זרות" ובכך שגופים נוספים שהיו מעורבים בעבירות לא הועמדו לדין. בנוסף טען, כי שגה בית-משפט קמא הן בקביעת מתחם הענישה, והן בקביעת העונש המתאים בתוקן המתחם. הוא הציג אסופה של פסק-דין שבהם הוטלו עונשים מתונים מגזר-הדין שהושת על המערער.

7. לא ביקשו את תשובה של המשיבה לערעור, שכן לא מצאו מקום להתערב בגזר-הדין.

כל הוא, כי ערכאת הערעור לא גוזרת מחדש את העונש, אלא בוחנת את סבירות גזר-הדין של הערכאה הדינית; וכי התערבותה בעונשים שנגזרו על-ידי הערכאה הדינית שומרה למקרים חריגים בלבד שבהם נפלת טעות מהותית, או שהעונש שנגזר סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הרואיה (ראו למשל: ע"פ 14/1880 מעש נ' מדינת ישראל (19.11.14); ע"פ 448/14 מדינת ישראל נ' אחולאי (24.11.14); וע"פ 4235/14 רaad חאטיב (3.2.15)). נפסק, כי גדרי התערבות האמורים נותרו על כנמ' גם לאחר תיקון 113 לחוק העונשין (ע"פ 7430/13 שחרור טוחסונוב נ' מדינת ישראל (3.3.14); וכן ראו: ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל (5.8.13); וע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל (24.4.14), בפסקה 10).

8. כבר דובר רבות על חומרתן של עבירות המס ועל הנזק שהן מسببות למدينة ולחברה; ובקשר זה נפנה לדברים שהשמענו לאחרונה בעפ"ג 41706-02-15 קלותי נ' מדינת ישראל (29.4.15). עבירות המס, המסבירות נזק למدينة ולחברה, הן חלק מההעבריות הכלכלית המכוננת לפגוע בציורם בכללות. הן שוקלות לשילוח-יד לקופה הציבורית, משבשות את פעולתו התקינה של מגנון גביהט המיסים, פוגעות במרקם המדינה ובפעילותן של הרשות הציבוריות הממומנות מכיספי המיסים וחומרות תחת אמון הציבור בעיר השווין בשיטת נטל חבות המס (ע"פ 624/80 חברת ויס ארנסט בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(3) 211 (1981); רע"פ 512/04 ابو עביד נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(4) 381 (2004); רע"פ 5060/04 הגואל נ' מדינת ישראל (24.2.05); וע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל (24.4.14), בפסקה 11; ורע"פ 6371/14 ابو מנטי באשם נ' מדינת ישראל (28.10.14)).

כבר נפסק, לא אחת, כי בעבירות כלכליות - בכלל, ובעבירות מס - בפרט, גובר משקלם של האינטראס הציבורי שבاهמלה בענישה ושל שיקולי הרטעה, על-פני נסיבותו האישיות של הנאשם (רע"פ 254/06 רומן קעדאן נ' מדינת ישראל (20.6.06); רע"פ 3641/06 מנחם צ'צקס נ' מדינת ישראל (28.8.06); ורע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל (3.11.10)). נוכח חומרת העבירות הנדונות, הנזק שהן מסבירות לאוצר המדינה, קלות ביצוע והקשי בחשיפתן ובאייתור מבצעיהם - מן הרاءו להטיל בגין עונשי מאסר בפועל ממושכים מצד קנסות כבדים. עדמה עונשיות זו מתחייבת בעיקר משיקולי גמול והרטעה (ע"פ 6474/03 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 721 (2004); רע"פ 1546/05 שמוחני נ' מדינת ישראל (22.3.05); רע"פ 4563/11 חברת קוסטה קבלנות בע"מ נ' מדינת ישראל (19.6.11); ורע"פ 977/13 משה אודיז נ' מדינת ישראל (20.1.13)); זאת אף אם מדובר בנאיםים ללא הרשות קודמות ובמי שהתנהלו באופן נורמטיבי במהלך השנים (ראו והשוו: ע"פ 2919/02 אלוני נ' מדינת ישראל (1.10.02)). עם זאת, גם במסגרת מדיניות

הענישה המחייבת האמורה, נדרש בית-המשפט בגדירה של הענישה האינדיבידואלית, לאזן בין שיקולי הכלל לבין שיקולי הפרט (רע"פ 5060/04 בעניין הגואל, לעיל). בנוסף, יש להתחשב לפחות בעניינם של נאשמים המודים בביצוע העבירות, מביעים חרטה עליהם וمبرאים לחסוך ניכר בזמן שיפוט; וכן, ובוקר, כאשר הללו מסירים את המחדל ומסלקים חובם לרשויות המס עד ליום גזר-הדין (רע"פ 1546/05 בעניין שחחוני, לעיל), אם כי הסתמת המחדל היא גורם מכך אף לא מכריע, שכן אין מדובר במעשה חסד שעשו הנאשמים אלא בפירעון של חוב שניית היה לגבות מהם גם בדרכים אחרות (ע"פ 2407/05 רונן מנ נ' מדינת ישראל (11.7.05)). מדיניות ענישה מחמירה זו, המחייבת הטלת מאסרים בפועל, הצד קנסות מכבים, מושמתה הן בעבירות של העלמות מס לפי פקודת מס הכנסת והן בעבירות על חוק מס ערך נוסף. על-rukע האמור, מוטלים בדרך כלל עונשי מאסר ממושכים בגין עבירות מס; כאשר מובן, כי ככל מקרה נבחן בהתאם לנسبות הקונקרטיות שלו ולنسبותיו האישיות של הנאשם.

9. בעניינו, לא קמה עילה להתערב בתחום הענישה שנקבע על-ידי בית-המשפט כאמור, זאת נוכח חומרת העבירות ונسبות ביצוען. מדובר בעבירות חמורות, שהעונש המרבי שנקבע בכך עומד על חמש ועל שבע שנים מאסר, זאת לצד קנסות מכבים. כפי שציין בית-המשפט כאמור, מדובר בעשרות עבירות שביצעו המערער במשך למשך משנתים וחצי. המערער קיבל בעצמו תמורה על חשבונות כוזבות, בין אם מדובר בחשבונות פיקטיביות ובין אם מדובר בחשבונות "זרות", אשר הביאו לנזק ממשמעותו לקופה הציבורית, לאחר שניתנו בידי אחרים. בצדק ציין בית-המשפט כאמור, כי אין מקום להבחן בין אדם שמשמעותו מתשלום מס לבן מי שמבצע פעולה שטרתה להביא לידי כך שאחר ישتمט מתשולם מס. כן יש להדגש, כי המערער אף הגיע לשירות דוחות תקופתיים כוזבים, ובכך פגע בערכיו דיווח האמת, העומדים בסיס קביעת מיסים נכונה ושויונית, כפי שציינה הרכאה הדינית. על-rukע האמור, בתחום הענישה שנקבע מכלול ביצוע העבירות, קרי - מתחם של מאסר בפועל הנע בין 10 חודשים לבין 36 חודשים, הנה ראיו והולם ואין להתערב בו. כך גם המתחם שנקבע בעניין שיעור הקנס.

כמו- כן, לא קמה עילה להתערב בעונש המתאים. בית-המשפט כאמור אין בצורה ראייה בין מכלול השיקולים הרלבנטיים לקביעת העונש המתאים, ובכללם, מחד גיסא - קשייו של המערער להבין את הפסול שבמשמעותו, כאמור בתסוקיר שירות המבחן, ואי-הסתמת המחדל; ומайдן גיסא - הודאת המערער ונسبותיו האישיות אשר תוארו על-ידי בא- כוחו.

סבירים אנו, אפוא, כי לא נפלה כל טעות מהותית בגזירת הדין, והעונש שהוטל על המערער אינו סיטה באופן קיצוני מרמת הענישה הראייה; ומשכן, לא קמה עילה להתערב בגזר-הדין.

.10. על יסוד האמור לעיל, הערעור נדחה.

המציאות תמציא עותקים מפסק הדין לבאי-כוח הצדדים וכן לשב"ס (היות שהמערער מרצה כיום מסר בתיק אחר).

ניתן היום, י"א ניסן תשע"ו, 19 אפריל 2016, בהיעדר הצדדים.

משה בר-עם, שופט

רבקה פרידמן-

פלדמן, שופטת

יורם נעם, סגן נשיא